

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 425/09-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészároša prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. J. M., B., zastúpeného Advokátskou kanceláriou, spol. s r. o., B., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok a na súdnu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 9 Co 245/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 245/2008 porušil základné právo JUDr. J. M. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co 245/2008-438 z 26. marca 2009 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. JUDr. J. M. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 444,04 € (slovom štyristoštyridsaťštyri eur a štyri centy), ktorú je Krajský súd v Nitre povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu z Advokátskej kancelárie, spol. s r. o., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti JUDr. J. M. zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 425/09-27 z 15. decembra 2009 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. J. M., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva vlastníť majetok a na súdnu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre (ďalej aj „krajský súd“) pod sp. zn. 9 Co 245/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ ako žalobca si uplatnil nárok na náhradu škody vo výške 5 000 000 Sk proti Slovenskej republike (ďalej len „žalovaná“), a to z titulu nesprávneho úradného postupu Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „konkurzný súd“) v konkurznom konaní vedenom proti dlžníkovi sťažovateľa spoločnosti V., s. r. o. (ďalej len „dlžník“). Namietaný nesprávny úradný postup konkurzného súdu spočíval podľa sťažovateľa v tom, že hoci podal návrh na vyhlásenie konkurzu proti dlžníkovi ešte 12. júna 2002, konkurzný súd o návrhu rozhodol prvýkrát až 16. augusta 2004, a aj to iba po viacerých urgenciách sťažovateľa, v ktorých naliehavo upozorňoval, že bezdôvodná nečinnosť konkurzného súdu výrazne ohrozuje jeho právnu ochranu najmä tým, že vytvára priestor pre účelové zmenšenie majetku dlžníka. Počas trvania nečinnosti konkurzného súdu, ktorému nebránili žiadne právne ani skutkové okolnosti, došlo u dlžníka k podstatným, najmä majetkovým a statusovo-personálnym zmenám majúcim zásadne negatívny dopad na možnosť čo len čiastočného uspokojenia pohľadávky sťažovateľa.

Sťažovateľ bol preto v konaní o náhradu škody vedenom Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) toho názoru, že dostatočne preukázal splnenie jednotlivých podmienok na priznanie jeho nároku na náhradu škody voči žalovanej (porušenie právnej povinnosti, vznik škody a príčinná súvislosť). Rozsudkom okresného súdu č. k. 16 C 15/2007-197 zo 14. mája 2008 bola žaloba sťažovateľa v celom rozsahu zamietnutá. V odôvodnení tohto rozhodnutia okresný súd uviedol, že v danom prípade nedošlo ku vzniku škody na strane sťažovateľa v dôsledku nečinnosti konkurzného súdu, lebo medzi vznikom škody a nesprávnym úradným postupom nie je príčinná súvislosť. Ďalším dôvodom zamietnutia žaloby bolo aj údajné nepreukázanie výšky škody, ktorá sťažovateľovi vznikla. Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 245/2008-438 z 26. marca 2009 bol rozsudok okresného súdu potvrdený, a to po čiastočnom doplnení dokazovania v odvolacom konaní. Krajský súd sa v odôvodnení rozsudku v podstatnej časti priklonil k záverom okresného súdu (s výnimkou právneho predpisu, ktorý bolo potrebné aplikovať na namietanú nečinnosť konkurzného súdu).

Podľa sťažovateľa za základné prvky skutkovej a právnej situácie v tejto veci treba považovať tieto skutočnosti:

- sťažovateľ sa v súlade so zákonom domáhal právnej ochrany svojho majetkového práva,
- opakovane upozorňoval konkurzný súd na hrozbu, ktorú jeho nečinnosť predstavuje pre právnu ochranu jeho pohľadávky, vo vzťahu ku ktorej disponoval legitímnou nádejou na jej zhmotnenie,
- v dôsledku nesprávneho úradného postupu konkurzného súdu mu táto ochrana nebola poskytnutá v reálnej a účinnej podobe, čím sa jeho majetok zmenšil o hodnotu predmetného majetkového práva,
- všeobecné súdy, pred ktorými sa sťažovateľ domáhal náhrady tejto škody, odmietli poskytnúť reálnu a účinnú ochranu jeho majetkovým právam.

Uvedený prehľad obsahuje všetky tri základné prvky potrebné na priznanie náhrady spôsobenej škody, teda tak nesprávny úradný postup, ako aj vznik škody v dôsledku takéhoto postupu. Krajský súd dospel k totožnému záveru, pokiaľ ide o nesprávny úradný

postup konkurzného súdu, podľa jeho názoru však sťažovateľ nepreukázal, že by mu v dôsledku tohto postupu vznikla nejaká konkrétna majetková ujma. Takýto záver považuje sťažovateľ za svojvoľný.

Sťažovateľ ďalej dodal, že kľúčovým skutkovým záverom krajského súdu je tvrdenie, že sťažovateľ „v konaní hodnoverne nad všetky pochybnosti nepreukázal existenciu škody ani jej výšku“, a to z toho dôvodu, že sa mu údajne „v priebehu konania nepodarilo preukázať spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosť, že sumu 5 000 000 Sk spoločnosti V., spol. s r. o., skutočne odovzdal a kedy tak urobil“. Absenciu takéhoto preukázania nachádza krajský súd v skutočnosti, že odovzdanie a prevzatie danej sumy, ako aj jej právny titul a predchádzajúce plnenie dlžníka z tohto právneho titulu potvrdili síce obe strany právneho úkonu, avšak písomný doklad o jej odovzdaní bol podľa názoru krajského súdu nesprávne označený. Odopretie súdnej ochrany na takomto skutkovom základe je podľa názoru sťažovateľa zásahom do jeho označených práv podľa ústavy a dohovoru. Právnym základom majetkového práva sťažovateľa, o ochranu ktorého usiloval, bola faktoringová zmluva a tento právny základ nebol v konaní nijako spochybnený. Na tomto právnom základe sťažovateľ poskytol dlžníkovi určitú sumu, pričom jej poskytnutie preukazujú dva paralelne pôsobiace dôkazy, a to pokladničný doklad a list dlžníka. Okrem dokladov preukazujúcich existenciu a právny základ dlhu sťažovateľ predložil, resp. navrhoval vykonanie ďalších dôkazov preukazujúcich reálnu povahu jeho pohľadávky voči dlžníkovi. Sú to napríklad účtovné a daňové doklady za predmetné obdobie rokov 2000–2001 dokumentujúce, že plnenia z predmetného právneho titulu boli prijaté, zaúčtované a riadne zdanené. Krajský súd však v dôsledku údajného nesprávneho označenia pokladničného dokladu dospel k záveru, že doklad nepreukazuje poskytnutie spornej sumy dlžníkovi na základe faktoringovej zmluvy a že mu mohla byť poskytnutá aj na inom právnom základe. Zároveň krajský súd uvádza, že dlžník danú pohľadávku písomne neuznal. Sťažovateľ pritom vo svojom odvolaní celkom jednoznačne a presne uviedol, že list dlžníka z 21. decembra 2001 (predložený súdu ako dôkaz) považuje za uznanie dlhu a za hodnoverné preukázanie existencie dlhu, a teda aj nároku na jeho vrátenie. S touto kľúčovou otázkou sa krajský súd vysporiadal tak, že uznanie dlhu dlžníkom za uznanie dlhu jednoducho nepovažoval, neuvedúc pritom jeden jediný dôvod takéhoto záveru. Absencia

akéhokoľvek vysvetlenia krajského súdu k tvrdeniu, že nemal k dispozícii dostatočnú dôkaznú oporu pre záver o existencii dlhu a jeho výške, je teda v rozpore s povinnosťami krajského súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to nielen sama osebe, ale najmä v spojení so skutočnosťou, že sťažovateľ v odvolaní výslovne namietol, že okresný súd *«sa žiadnym spôsobom nezaoberal uznaním dlhu V., spol. s r. o., ktoré aj samo osebe osvedčovalo tak existenciu, ako aj výšku nesplatenej pohľadávky žalobcu voči tejto spoločnosti. Žalobca zastáva názor, že predmetné uznanie dlhu v prvom rade jednoznačne potvrdzuje, že plnenie žalobcu z faktoringovej zmluvy sa uskutočnilo a V., spol. s r. o. ho prevzal. Okrem toho však podľa názoru žalobcu toto uznanie dlhu samo osebe predstavuje pohľadávku žalobcu a teda definuje aj jej výšku. Reálnu existenciu majetkového nároku žalobcu voči V., spol. s r. o. a spôsob kvantifikácie tohto nároku napokon „odobril“ aj najvyšší súd, keď výslovne uviedol, že okolnosti, označené žalobcom, nasvedčujú, že dlžník je v úpadku, t. j. že žalobca voči V., spol. s r. o. disponuje pohľadávkou, na uspokojenie ktorej má nárok (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 301/2004)»*. V danej veci teda sám Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) konštatoval, že okolnosti nasvedčujú existencii pohľadávky sťažovateľa. Z hľadiska záruk práva na súdnu ochranu je však rozhodujúcou skôr skutočnosť, že hoci sa sťažovateľ už v odvolaní vyslovne domáhal vysvetlenia, ako môže byť bez jediného dôvodu ponechaný ťažiskový právny záver okresného súdu o nepreukázaní tej pohľadávky, ktorú uznal sám dlžník, krajský súd rovnaký záver takisto ponechal bez jediného slova vysvetlenia.

Podľa názoru sťažovateľa skutkový záver a z neho vyplývajúci právny záver krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľ nepreukázal existenciu pohľadávky voči dlžníkovi, však nie je postihnutý len nedostatkom relevantných dôvodov, ale je aj z vecného hľadiska svojvoľný, a to z toho dôvodu, že sťažovateľovi ukladá dôkazné bremeno, ktoré sa ani teoreticky nedá uniesť. Právny základ sumy, ktorej vyplatenia sa sťažovateľ domáhal, tvorila faktoringová zmluva, pričom fakt, že sa z nej plnilo, sťažovateľ preukázal viacerými dôkazmi, z ktorých každý obstoí aj samostatne. Krajský súd na účely zistenia skutkového stavu vykonal obsiahle dokazovanie, okrem iného aj výsluch dlžníka, ktorý výslovne potvrdil, že so sťažovateľom faktoringovú zmluvu uzavrel, od sťažovateľa predmetnú sumu prevzal a v danom čase mu ju aj skutočne dlhoval. Fakt, že dlžník až do svojho omeškania

poskytoval sťažovateľovi plnenia z faktoringovej zmluvy, nemohol byť a ani nebol predmetom sporu, rovnako ako fakt, že najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 5 Obo 301/2004 konštatoval, že pohľadávka sťažovateľa mala nárok na uspokojenie z majetku dlžníka. Krajský súd napriek uvedenému dospel ku skutkovému záveru, že existenciu svojho majetkového práva sťažovateľ nepreukázal „*hodnoverne nad všetky pochybnosti*“. Takéto kritérium zbavuje sťažovateľa akejkolvek právnej istoty vo vzťahu k zákonným podmienkam ochrany jeho majetkových práv. Ak by totiž aj bolo možné pripustiť, že údajná nezrovnalosť v označení pokladničného dokladu zbavuje tento doklad spôsobilosti preukázať existenciu dlhu, žiadna takáto formálna vada sa s písomným uznaním dlhu zo strany dlžníka nespája. Ak ani zhodné výpovede oboch účastníkov právneho vzťahu o existencii dlhu, písomné „potvrdenie“ tohto dlhu a súvisiaci skutkový a právny záver najvyššieho súdu nemajú byť považované za „hodnoverné“, potom neexistuje spôsob, ktorý by hodnoverným byť mohol. Inými slovami, kombinácia skutkového záveru, že list dlžníka nie je uznaním dlhu, a absencia akéhokoľvek odôvodnenia tohto skutkového záveru činí zrejмым záver, že skutkové a právne zistenia krajského súdu vo vzťahu k otázke škody sú svojvoľné v miere, aká predstavuje zásah do práva sťažovateľa na súdnu ochranu jeho vlastníckych práv.

Pokiaľ ide o absenciu príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody, sťažovateľ poukázal na to, že krajský súd túto absenciu nachádza v dvoch skutočnostiach. Ide jednak o to, že v konkurznom konaní by sťažovateľ musel preukázať existenciu a výšku pohľadávky, takže jej uspokojenie je iba hypotetické, ale tiež aj o to, že na majetku dlžníka viazli rôzne ťarchy, takže ak by aj nedošlo k popretiu pohľadávky, podľa krajského súdu „*nie je možné prijať záver, že by bola pohľadávka v rámci konkurzného konania uspokojená*“. Odhliadnuc od viacerých ďalších logických skratiek, ktorých sa tu krajský súd dopúšťa, tou najzásadnejšou je pripísanie rizika spojeného s ochranou majetkového práva v konkurznom konaní nie na ťarchu orgánu, ktorý sa dopustil porušenia svojej právnej povinnosti, ale na ťarchu osoby, ktorá postupovala plne v súlade so zákonom. V situácii, keď konkurzný súd svojou nečinnosťou zmaril účinnosť právnej ochrany sťažovateľa ako veriteľa, a keď najvyšší súd konštatoval, že krajský súd mal sťažovateľovi umožniť prihlásenie pohľadávky a domáhať sa jej uspokojenia, má ísť toto

porušenie zákonných povinností krajského súdu na úkor sťažovateľa. Pri takejto logike platí, že ak štátny orgán odoprie osobe súkromného práva právnu ochranu a tá je práve v dôsledku toho zbavená možnosti pred týmto štátnym orgánom preukázať svoje nároky, tieto nároky zanikajú, lebo štátny orgán znemožnil ich preukázanie. Inými slovami, samotné odopretie prístupu k ochrane sa vlastne predkladá ako dôvod, pre ktorý nárok na túto ochranu neexistuje. Podľa krajského súdu sťažovateľ nemal legitímnu nádej na zhmotnenie svojej pohľadávky, pretože mu túto nádej svojim nesprávnym úradným postupom zmaril konkurzný súd. V jednoduchom algoritme povedané:

- sťažovateľovi vznikla konkrétna škoda na jeho majetku preto, že spôsobom, ktorý na uspokojenie pohľadávky predpokladá zákon a ktorého opodstatnenosť v danej veci potvrdil aj najvyšší súd, nebola uspokojená jeho pohľadávka, pričom

- táto pohľadávka nebola týmto spôsobom uspokojená preto, že takéto jej uspokojenie svojim nesprávnym úradným postupom zmaril konkurzný súd.

Sťažovateľ je toho presvedčenia, že nájsť v takomto algoritme absenciu kauzálnej súvislosti medzi pochybením konkurzného súdu a poškodením sťažovateľa je prejavom aplikačnej svojvôle, voči ktorej patrí sťažovateľovi ústavná ochrana. Sťažovateľ je toho názoru, že je neprípustné, aby fakt, že jeho reálna pohľadávka zostala „hypotetickou“, bol pripísaný na ťarchu jemu, a nie orgánu, ktorý tento fakt spôsobil. Práve skutočnosť, že jeho majetkové právo zostalo „hypotetickým“ a že takým zostalo v dôsledku postupu konkurzného súdu, je dôvodom, pre ktorý sa domáhal náhrady spôsobenej škody.

Sťažovateľ napokon navrhol vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 9 Co 245/2008 s tým, aby bol rozsudok krajského súdu z 26. marca 2009 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 500 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia advokátom.

3. Z doplnenia sťažnosti zo 7. augusta 2009 doručeného ústavnému súdu 12. augusta 2009 vyplýva, že sťažovateľ opakovane trvá na svojich argumentoch. V súvislosti so závermi krajského súdu o absencii príčinnej súvislosti z dôvodu, že sťažovateľ mohol využiť aj iné prostriedky ochrany, napríklad „klasický“ obchodnoprávny spor, zdôrazňuje,

že takéto odôvodnenie absencie príčinnej súvislosti je postavené na absurdnom predpoklade, že zodpovednosť za zmarenie príležitosti sťažovateľa na reálnu účinnú súdnu ochranu nenesie orgán, ktorý ju zmaril, ale sťažovateľ ako subjekt, ktorému bola príležitosť zmarená. Sťažovateľ sa lege artis domáhal svojich práv spôsobom, o ktorom najvyšší súd konštatoval, že mu krajským súdom mala byť, ale v rozpore so zákonom nebola priznaná ochrana. Inými slovami, fakt, že krajský súd konkurz v čase riadne nevyhlásil, hoci ho vyhlásiť mal, ide podľa argumentácie krajského súdu na ťarchu sťažovateľa, nie konkurzného súdu. Fakt, že sťažovateľ sa mohol o ochranu svojich práv pokúsiť aj inou formou ako návrhom na vyhlásenie konkurzu, je bez právneho významu pre kauzálny nexus medzi porušením povinnosti konkurzného súdu a vznikom škody. Opačný záver by mal absurdné dôsledky, keď by ústavné právo na istú prahovú kvalitu súdnej ochrany malo byť podmienené tým, že nositeľ tohto práva zároveň využil všetky ostatné dostupné nástroje, nielen ten nástroj, ktorý využiť smel a ktorý mu bol v dôsledku nesprávneho úradného postupu konkurzného súdu odopretý. Sťažovateľ mal právo, aby o jeho návrhu na vyhlásenie konkurzu rozhodol konkurzný súd včas a riadne a práve fakt, že to neurobil, viedol ku vzniku škody bez ohľadu na špekuláciu, že nejaký iný súd v inom konaní by možno sťažovateľovi bol ochotný a schopný poskytnúť nejakú inú formu ochrany. Sťažovateľ cíti potrebu vysloviť sa ešte k jednej otázke, a to faktu, že konkurz vlastne nebol nikdy vyhlásený, v konečnej fáze preto, že návrh už nebol spôsobilý spĺňať zmenené podmienky aktívnej legitimácie. Ide tu opäť o to, či fakt, že v čase X plus dva roky sťažovateľ nemal právo na konkrétnu formu súdnej ochrany, je spôsobilý čokoľvek zmeniť na fakte, že v čase X to právo mal, že mu bolo odopreté a že v dôsledku tohto odopretia bol zbavený reálnej a účinnej možnosti ochrániť legálnym spôsobom svoj majetok. Neskorší zánik konkrétnej formy ochrany neznamena, že v čase, keď nárokom na túto ochranu disponoval, mu vlastne nemusela byť poskytnutá. Pokiaľ ide o skutočnosť, že konkurz nebol vyhlásený, práve táto skutočnosť nie je dôvodom na diskvalifikáciu sťažovateľových námietok, ale ich potvrdenie. Práve skutočnosť, že konkurz z dôvodu nesprávneho úradného postupu konkurzného súdu nebol vyhlásený, viedla k situácii, že sťažovateľ bol zbavený možnosti uplatniť svoju pohľadávku v konkurznom konaní, a teda možnosti túto pohľadávku uspokojiť. Tejto možnosti sa nezbavil sám, nejakou vlastnou chybou, naopak, dôsledne usiloval o právnu ochranu, keď opakovane upozorňoval konkurzný súd na hrozbu,

ktorej bol v dôsledku prietáhov vystavený. V danej veci totiž nejde o nárok na náhradu škody za akési „bežné“ oneskorenie pri poskytovaní súdnej ochrany, akých je v domácej aplikačnej praxi veľké množstvo. Naopak, ide o situáciu, keď sťažovateľ aktívne a opakovane usiloval o poskytnutie súdnej ochrany konkurzným súdom, pričom tento mu bez legitímnych dôvodov takúto ochranu včas neposkytol. Keď po mnohých urgenciách napokon vo veci rozhodol, rozhodol v rozpore so zákonom. Takýto súbeh vád v postupe konkurzného súdu v spojení s aktívnym úsilím sťažovateľa o ochranu svojich záujmov odlišuje ústavnoprávny kontext tejto veci od iných prípadov a umožňuje ústavnému súdu sústrediť sa práve na konkrétne okolnosti veci bez toho, aby svojím rozhodnutím pootvoril dvere nejakým „frivolným“ nárokom voči štátu.

4. Z vyjadrenia predsedníčky krajského súdu z 9. februára 2010 doručeného ústavnému súdu 17. februára 2010 vyplýva, že nesúhlasí so sťažovateľom a navrhuje, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel, a to z týchto podstatných dôvodov:

«(...) Krajský súd v Nitre odmieta tvrdenia sťažovateľa o možnom porušení(...) označených základných práv. (...)

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací konal a prejednal vec v rozsahu a spôsobom v súlade s právnymi predpismi, vrátane Ústavy Slovenskej republiky, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Listiny základných práv a slobôd. (...)

Krajský súd(...) zdôrazňuje, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhoví, ak je takéto rozhodnutie v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súdy (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) zistia skutkový stav a po použití právne relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúceho súdu, ktorým by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. (...)

Postupom odvolacieho súdu nebolo porušené právo na spravodlivý proces. Ak všeobecný súd rešpektuje hranice určujúce minimálnu mieru racionality a konzistencie skutkovej a právnej argumentácie, nespadá do právomoci Ústavného súdu „hodnotiť“

hodnotenie dôkazov, resp. posudzovanie skutkového stavu ako správne zisteného všeobecným súdom, a to ani vtedy, ak by sa s takým hodnotením sám nestotožňoval.

Odvolací súd sa nielenže zaoberal obsahom odvolania žalobcu, ale rozhodnutie odôvodnil právne a vecne. Čo sa týka vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, Krajský súd v Nitre v plnom rozsahu poukazuje na písomné odôvodnenie rozsudku odvolacieho senátu č. k. 9Co/245/2008-438 zo dňa 26. 3. 2009 a stotožňuje sa so skutkovými a právnymi závermi vyslovenými v rozsudku. Podľa názoru Krajského súdu v Nitre neboli porušené v tomto súdnom konaní a týmto súdnym rozhodnutím základné práva sťažovateľa.

S ohľadom na uvedené navrhujeme, aby Ústavný súd SR sťažnosti sťažovateľa nevyhovel. Zároveň vyslovujeme súhlas s tým, aby sa upustilo od verejného ústneho pojednávania. (...)»

5. Z repliky sťažovateľa z 24. februára 2010 k citovanému vyjadreniu krajského súdu vyplýva, že v plnom rozsahu zotrváva na obsahu sťažnosti a jej doplnenia, keď uvádza:

„Krajský súd ako odporca v predmetnom konaní neuvádza okrem selektívneho prehľadu všeobecných téz z judikatúry ústavného súdu žiadnu konkrétnu okolnosť, ktorou by akokoľvek vyvrátil námietky sťažovateľa, predložené v jeho predchádzajúcich dvoch podaniach. Absencia akéhokoľvek pokusu odporcu konkrétne odpovedať na konkrétne námietky sťažovateľa nás vedie k záveru, že predmetné výhrady sťažovateľa ani nie je možné vysvetliť spôsobom, ktorý by opodstatnil návrh krajského súdu sťažnosti sťažovateľa nevyhovieť.

Z uvedených dôvodov sme nútení zotrvať na stanovisku, že krajský súd v napadnutom rozhodnutí konštatoval absenciu škody a absenciu príčinnej súvislosti na základe skutkových a právnych zistení, ktoré tieto jeho závery priamo či nepriamo vylučujú, čím sa dopustil aplikačnej a výkladovej svojvôle, odoprac tým sťažovateľovi súdnu ochranu jeho práv v kvalite, na ktorú má podľa ústavy a dohovoru nárok. Náprava tohto stavu je na vnútroštátnej úrovni možná len prostredníctvom rozhodnutia ústavného súdu. Žiadame preto ústavný súd, aby sťažovateľovi ochranu jeho práv poskytol a sťažnosti vyhovel.“

6. Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ už vo svojom podaní z 22. júna 2009, ako aj krajský súd vo vyjadrení z 9. februára 2010 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom zo súvisiaceho súdneho spisu, ktorý si zapožičal, a z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v spise.

II.

1. Z rozsudku okresného súdu č. k. 16 C 15/2007-197 zo 14. mája 2008 vyplýva, že ním bola žaloba sťažovateľa o zaplatenie 5 000 000 Sk náhrady škody v celom rozsahu zamietnutá. Okrem iných skutočností z listu dlžníka z 21. decembra 2001 (ktorý je založený v spise konkurzného súdu sp. zn. 39-24 K 169/02) okresný súd zistil, že dlžník zmluvu o pôžičke, ako aj faktoringovú zmluvu, na základe ktorých sťažovateľ predložil dlžníkovi návrhy dohôd o urovaní, nemôže akceptovať, pretože tieto sú v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nezohľadňujú ani dosiaľ vykonané splátky, pričom zmluvy sú neplatné z dôvodu ich rozporu so zákonom. Dlžník poukázal aj na to, že klienti uznávajú, že prevzali celkove sumu 12 000 000 Sk, z ktorej dosiaľ uhradili 4 500 000 Sk a zvyšok spolu so zákonnými úrokmi z omeškania mienia uhradiť bezprostredne potom, ako získajú úver, ktorý toho času vybavujú v nemenovanej banke. List bol podpísaný jednak dlžníkom, ako aj Ing. J. V. ako fyzickou osobou. Ďalej okresný súd z výdavkového pokladničného dokladu z 5. októbra 2000 predloženého sťažovateľom zistil, že sťažovateľ vyplatil sumu 5 000 000 Sk Ing. J. V., pričom ako účel platby je uvedená pôžička. Potom okresný súd z uznesenia konkurzného súdu č. k. 39-24 K 169/02-47 zo 16. augusta 2004 skonštatoval, že týmto uznesením bolo konanie o návrhu sťažovateľa na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka zastavené z dôvodu, že sťažovateľ nepreukázal existenciu splatnej pohľadávky. Na základe odvolania sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 301/2004 z 25. novembra 2005 bolo uznesenie konkurzného súdu zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie z dôvodu, že sťažovateľ v návrhu na vyhlásenie konkurzu uviedol všetky zákonom požadované skutočnosti. Konkurznému súdu vytkol, že sám vecne skúmal doklad, ktorým sťažovateľ osvedčoval skutočnosť, že je dlžník v úpadku. To v danom štádiu posudzovať nemal. Napokon okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal aj na to, že

z uznesenia konkurzného súdu č. k. 39-24 K 169/02-93 z 26. januára 2006 v spojení s uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Obo 51/2006-103 zo 7. februára 2006 skonštatoval, že konanie o návrhu sťažovateľa na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka bolo právoplatne zastavené, lebo sťažovateľ nepreukázal svoju pohľadávku voči dlžníkovi, pričom pohľadávka sa považuje za preukázanú iba vtedy, ak je uznaná dlžníkom na listine s úradne osvedčeným podpisom dlžníka alebo ak je doložená právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu.

2. Z rozsudku krajského súdu č. k. 9 Co 245/2008-438 z 26. marca 2009 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 16 C 15/2007-197 zo 14. mája 2008. Krajský súd rozhodol potom, ako v odvolacom konaní doplnil dokazovanie oboznámením celého radu listinných dôkazov, ktoré získal z viacerých súdnych spisov. Podľa krajského súdu ani po takto doplnenom dokazovaní nebolo možné prijať iný záver, než k akému dospel okresný súd. Zo žaloby vyplývalo, že sa sťažovateľ domáhal náhrady škody, ktorá mu mala vzniknúť nezákonným uznesením konkurzného súdu č. k. 39-24 K 169/02-47 zo 16. augusta 2004 o zastavení konania o návrhu na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka. Pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia z hľadiska rozhodnej právnej úpravy podľa názoru krajského súdu okresný súd správne aplikoval ustanovenie § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2004, pričom v zmysle tohto ustanovenia zodpovednosť za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. sa vzťahuje na škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona a na škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Krajský súd zaujal právne stanovisko, že sťažovateľ sa nemôže s úspechom domáhať náhrady škody, ktorá mu mala vzniknúť na základe uznesenia konkurzného súdu č. k. 39-24 K 169/02-47 zo 16. augusta 2004, pretože takýto postup by odporoval ustanoveniu § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Je nesporné, že uvedené uznesenie konkurzného súdu bolo v dôsledku

odvolania sťažovateľa najvyšším súdom v odvolacom konaní zrušené a vec vrátená konkurznému súdu, pričom právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak je zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená. V danom prípade však došlo k zrušeniu neprávoplatného rozhodnutia v odvolacom konaní. Vzhľadom na tento záver nie je možné žalobe sťažovateľa o náhradu škody, ktorá mu mala vzniknúť nezákonným uznesením konkurzného súdu, vyhovieť, lebo nie sú splnené zákonné podmienky podľa § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. Okrem tohto tvrdenia sťažovateľ v žalobe uviedol, že má nárok na náhradu škody aj z dôvodu nesprávneho úradného postupu konkurzného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 39-24 K 169/02, pričom dôvod na vznik nároku na náhradu škody sťažovateľ konkretizoval až v písomnom doplnení a upresnení žaloby doručenom okresnému súdu 9. októbra 2007. V tomto podaní sa sťažovateľ s poukazom na ustanovenie § 9 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z. domáhal náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, ktorým je podľa názoru sťažovateľa aj nečinnosť súdu – priet'ah v konaní pred konkurzným súdom. Keďže súd nie je viazaný právnym posúdením veci účastníkom konania a môže vec právne posúdiť aj inak, krajský súd na rozdiel od sťažovateľa a okresného súdu dospel k záveru, že čo sa týka nároku sťažovateľa na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom konkurzného súdu, a to 15-mesačným zisteným priet'ahom, treba tento nárok sťažovateľa posúdiť podľa príslušných ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) účinným do 30. júna 2004. Z vykonaného dokazovania je nesporné, že návrh na vyhlásenie konkurzu podal sťažovateľ proti dlžníkovi na konkurznom súde 12. júna 2002. Uznesením konkurzného súdu č. k. 39-24 K 169/02-47 zo 16. augusta 2004 bolo konanie zastavené. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 301/2004 z 25. novembra 2004 bolo uvedené uznesenie konkurzného súdu zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Ďalej z dokazovania nesporne vyplynulo, že Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) na základe sťažnosti podanej sťažovateľom vykonalo previerku tohto konkurzného spisu v dňoch 24. augusta 2004 a 31. októbra 2004, pričom do času vykonania previerky sa zistili 15-mesačné priet'ahy v konaní. Z uvedeného je zrejmé, že 15-mesačný priet'ah v konaní konkurzného súdu bol zistený do 24. augusta 2004, a to za obdobie

predchádzajúce kontrole, z čoho možno bezpečne vyvodiť záver, že k nesprávnemu úradnému postupu, za ktorý treba považovať aj ničím neodôvodnený priet'ah v súdnom konaní, došlo za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. Preto v zmysle § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. sa zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona spravuje doterajšími predpismi. Podľa § 18 ods. 1 a 2 zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia, pričom tejto zodpovednosti sa nemožno zbaviť. Skutkovú podstatu vzniku zodpovednosti za nesprávny úradný postup určujú tieto znaky: osoba vykonávajúca postup, porušený právny vzťah, úradný postup, podmienenosť postupu plnením úloh orgánu, nesprávnosť postupu, danosť škody alebo majetkovej ujmy a príčinná súvislosť. Tieto prvky tvoria základné znaky zodpovednostnej skutkovej podstaty zakladajúcej vznik zodpovednosti z nesprávneho úradného postupu. Je nesporné, že ministerstvo vykonalo previerku konkurzného spisu a do času vykonania previerky zistilo 15-mesačné priet'ahy. V súlade s ustálenou súdnou praxou je krajský súd toho názoru, že priet'ahy v súdnom konaní je možné považovať za nesprávny úradný postup, pričom tieto priet'ahy považoval za preukázané. Okrem toho však musela byť preukázaná existencia škody alebo majetkovej ujmy, ako aj príčinná súvislosť. Napriek doplneniu dokazovania krajský súd dospel k záveru, že s'ťažovateľovi sa nepodarilo uniesť dôkazné bremeno. Okrem nespornej existencie nesprávneho úradného postupu (15-mesačného priet'ahu v konkurznom konaní) s'ťažovateľ nepreukázal súčasné splnenie ďalších zákonných podmienok na vznik zodpovednosti štátu, a to vznik škody alebo majetkovej ujmy a príčinnú súvislosť medzi škodou a nesprávnym úradným postupom. Ani s'ťažovateľom navrhované dokazovanie účtovníctvom dlžníka by neviedlo k preukázaniu existencie škody, ktorá mala s'ťažovateľovi nesprávnym úradným postupom vzniknúť, a k preukázaniu príčinnej súvislosti medzi škodou a nesprávnym úradným postupom. Okresným súdom vykonané a krajským súdom doplnené dokazovanie oprávňujú prijať záver o nedôvodnosti žaloby. Podľa tvrdenia s'ťažovateľa škoda mu vznikla tým, že dlžník mu neuhradil svoje záväzky vyplývajúce z faktoringovej zmluvy uzatvorenej medzi s'ťažovateľom a dlžníkom, pričom k uspokojeniu pohľadávky s'ťažovateľa nedošlo v dôsledku nesprávneho úradného postupu konkurzného súdu, ktorý 15 mesiacov vo veci nekonal, a v čase od podania návrhu

na vyhlásenie konkurzu, teda od 12. júna 2002 do 18. októbra 2004, došlo k predaju celého majetku dlžníka majúceho hodnotu 40 až 60 mil. Sk. Zároveň došlo aj k predaju celého obchodného podielu, ktorý predstavoval podľa zápisu v obchodnom registri 15 000 000 Sk, na osobu rómskeho pôvodu za 100 000 Sk. Keďže nedošlo včas k vyhláseniu konkurzu, dlžník v snahe zbaviť sa záväzkov „vytuneloval“ vlastnú spoločnosť. Podľa názoru krajského súdu sťažovateľ v konaní hodnoverne nad všetky pochybnosti nepreukázal existenciu škody a ani jej výšku. Sťažovateľovi sa totiž v priebehu konania nepodarilo preukázať spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosť, že sumu 5 000 000 Sk dlžníkovi skutočne odovzdal, a kedy tak urobil. Na odvolacom pojednávaní konanom 26. marca 2009 sa krajský súd snažil odstrániť rozpory vo výpovediach sťažovateľa v tomto a v iných konaniach, v ktorých sťažovateľ vypovedal, avšak sťažovateľ tieto rozpory vysvetliť nevedel. Krajský súd poukazuje tiež na to, že sťažovateľ v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 12 C 47/2004 v právnej veci sťažovateľa ako žalobcu proti žalovanému Ing. J. V. o zaplatenie pôžičky vo výške 7 000 000 Sk na pojednávaní konanom 16. mája 2007 uviedol, že pokiaľ požičiaval finančné prostriedky fyzickej osobe Ing. J. V., bol na výdavkových pokladničných dokladoch uvedený ako účel pôžička, a pokiaľ sa finančné prostriedky týkali faktoringovej zmluvy, bol na výdavkovom pokladničnom doklade uvedený ako účel faktoring. Keďže sťažovateľ nevedel ani v odvolacom konaní preukázať, kedy odovzdal sumu 5 000 000 Sk dlžníkovi, a túto skutočnosť preukazoval iba výdavkovým pokladničným dokladom bez uvedenia čísla z 5. októbra 2000, z ktorého vyplýva, že z titulu pôžičky vyplatil Ing. J. V. sumu 5 000 000 Sk, pričom tieto rozpory nevedel vysvetliť ani na výzvu krajského súdu v odvolacom konaní, krajský súd rovnako ako okresný súd prijal záver, že v tomto smere sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno. V neprospech sťažovateľa bola vyhodnotená aj skutočnosť, že sťažovateľ z titulu faktoringovej zmluvy mal podľa vlastného tvrdenia poskytnúť dlžníkovi v skutočnosti 6 000 000 Sk, o čom tiež nepredložil písomný doklad, a až následne niekedy v decembri 2000 sa s Ing. J. V. dohodol, že z titulu faktoringovej zmluvy mu poskytol iba 5 000 000 Sk a z titulu pôžičky 7 000 000 Sk, a to z dôvodu, aby mohol sťažovateľ ľahšie vymôcť svoju pohľadávku vo výške 12 000 000 Sk. Aj napriek skutočnosti, že krajským súdom vypočutý svedok Ing. J. V. potvrdil prevzatie sumy 12 000 000 Sk od sťažovateľa, nepotvrdil, že sumu 5 000 000 Sk prevzal ako konateľ dlžníka. Nevedel sa vyjadriť, či finančné

prostriedky, ktoré mu sťažovateľ poskytol, prijal ako fyzická osoba alebo ako konateľ právnickej osoby (dlžníka), pričom uviedol, že výdavkové pokladničné doklady pripravoval sťažovateľ a on ich iba podpisoval. V závere je teda možné v tejto súvislosti zhrnúť, že sťažovateľ a Ing. J. V. zhodne potvrdili, že v roku 2000 sťažovateľ požičal Ing. J. V. celkom 12 000 000 Sk, avšak sťažovateľ nepreukázal (keďže ním predložený výdavkový pokladničný doklad bol vystavený na fyzickú osobu Ing. J. V. a ako titul bola uvedená pôžička), kedy a akú sumu z titulu faktoringovej zmluvy dlžníkovi skutočne poskytol, keď navyše dohodu v časti poskytnutej sumy účastníci zmluvy dodatočne menili. Vzhľadom na túto neprehľadnosť vzájomných vzťahov medzi sťažovateľom, Ing. J. V. a dlžníkom nie je možné prijať záver, že z titulu faktoringovej zmluvy sťažovateľ 5. októbra 2000 poskytol dlžníkovi finančné plnenie vo výške 5 000 000 Sk. Uvedená skutočnosť má za následok neunesenie dôkazného bremena na strane sťažovateľa zaťažujúceho ho v tom, že v konaní o náhradu škody bol ako žalobca povinný preukázať existenciu škody. Sťažovateľ na uvedenú pohľadávku z faktoringovej zmluvy nemá exekučný titul, súd o tejto pohľadávke nerozhodol, dlžník zákonným spôsobom neuznal uvedenú pohľadávku písomne, naopak namietal dojednania faktoringovej zmluvy týkajúce sa príslušenstva pohľadávky ako neprímerane vysoké, čo je dôvod, pre ktorý považuje dojednanie za neplatné pre rozpor so zákonom. Nevrátením sumy 5 000 000 Sk Ing. J. V. mohla sťažovateľovi škoda vzniknúť tým, že sa mu zmenšil majetok, ale nebolo preukázané, že táto škoda sťažovateľovi vznikla nesplnením záväzku dlžníka tak, ako to sťažovateľ v tomto konaní tvrdí. Sťažovateľ podľa krajského súdu nepreukázal existenciu pohľadávky voči dlžníkovi, a teda ani existenciu škody vo vzťahu k dlžníkovi. Preto aj krajský súd po doplnenom dokazovaní dospel k záveru, že sťažovateľ nepreukázal základnú zákonnú podmienku na vznik zodpovednosti, a to danosť škody. Napriek tomuto záveru krajský súd sa pre úplnosť právneho posúdenia veci zaoberal aj otázkou príčinnej súvislosti medzi tvrdenou škodou a nesprávnym úradným postupom konkurzného súdu a dospel k záveru, že ani táto zákonná podmienka vzniku zodpovednosti za škodu nie je v danom prípade splnená. Zákon č. 58/1969 Zb. nevysvetľuje kauzálny nexus medzi nesprávnym úradným postupom a škodou. V právnej teórii sa týmto vzťahom označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorej jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nesprávnym úradným postupom a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou

vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušovaný, pričom nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Z postupného sledu jednotlivých skutkových okolností v danej veci je zrejmé, že nesprávny úradný postup konkurzného súdu (15-mesačný prieťah v konaní) nie je v priamej príčinnej súvislosti so vznikom škody, a preto nie je možné sťažovateľovi požadovanú náhradu škody priznať. Z vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že sťažovateľ sa samostatnou žalobou nedomáhal zaplatenia pohľadávky 5 000 000 Sk, ktorá podľa jeho tvrdenia predstavuje výšku škody uplatňovanej v tomto konaní. Uvedenú pohľadávku chcel sťažovateľ vymôcť iba v konkurznom konaní. Návrh na vyhlásenie konkurzu podaný veriteľom je iba jedným zo spôsobov smerujúcich k uspokojeniu pohľadávky, nie však najistejší, pričom aj v tomto konaní zaťažuje veriteľa dôkazné bremeno existenciu pohľadávky bezpečne preukázať. Úpadca, správca, aj konkurzní veritelia môžu popierať právny dôvod, výšku, aj poradie prihlásených pohľadávok. Ak je popretý právny dôvod pohľadávky, je tým popretá aj jej výška a poradie. Nie je preto možné prijať záver sťažovateľa, že ak by po podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu nedošlo k 15-mesačným prieťahom v konaní, bol by konkurz vyhlásený a bolo by bez ďalšieho došlo v rámci konkurzného konania k uspokojeniu celej pohľadávky sťažovateľa, pretože takto možno uvažovať iba v hypotetickej rovine. Rovnako výsledky vykonaného dokazovania neumožňujú prijať záver o tom, že v čase podania návrhu na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka a v priebehu obdobia, keď došlo k prieťahom, mal dlžník taký majetok, ktorý by postačoval na uspokojenie všetkých jeho veriteľov v celom rozsahu. Krajský súd v tomto smere doplnil dokazovanie, pričom zo spisu Správy katastra v B., čo sa týka nehnuteľností patriacich dlžníkovi, mal preukázané, že už v čase podania návrhu na vyhlásenie konkurzu viazli na týchto nehnuteľnostiach tarchy rôznych subjektov (záložné práva) a na tento majetok boli tiež vedené rôzne exekúcie, čo potvrdil aj vypočutý svedok Ing. J. V. Pokiaľ v čase podania návrhu na vyhlásenie konkurzu mal dlžník nehnuteľný majetok, z dokazovania jednoznačne vyplýva aj to, že mal aj dlhy. Preto aj v prípade, ak by bol konkurz vyhlásený a nedošlo by k popretiu pohľadávky sťažovateľa, nie je možné prijať záver, že by bola pohľadávka sťažovateľa v rámci konkurzného konania uspokojená. Z uvedených dôvodov bolo možné podľa krajského súdu konštatovať, že medzi škodou a nesprávnym úradným postupom konkurzného súdu v danej veci neexistuje priama

príčinná súvislosť. Podmienky vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom sú stanovené kumulatívne a v prípade nesplnenia čo len jednej z nich, nie je táto zodpovednosť daná. V súdnej veci nebola splnená podmienka danosti škody a príčinnej súvislosti medzi škodou a nesprávnym úradným postupom, preto nie sú splnené ani podmienky na vznik zodpovednosti v zmysle zákona č. 58/1969 Zb.

3. Zo záznamov z obchodného registra na internete ústavný súd zistil, že spoločnosť s obchodným menom V., s. r. o., so sídlom B., ktorej jediným spoločníkom a konateľom bol Ing. J. V., bola zapísaná 9. novembra 2004. Od 10. novembra 2004 sa obchodné meno spoločnosti zmenilo na J., s. r. o., so sídlom L., s jediným spoločníkom a konateľom J. K. Identifikačné číslo organizácie a výška vkladu spoločníka zostali nezmenené. Tento stav trvá dosiaľ. Zo záznamov nevyplýva, že by bol na spoločnosť vyhlásený konkurz.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. (...)

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo(...) prejednaná(...) súdom(...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch(...)

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Zo základného práva na súdnu ochranu (resp. z práva na spravodlivé súdne konanie) vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi účastníkov s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (za mnohé iné napr. Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, I. ÚS 46/05).

V konaní pred všeobecnými súdmi sa sťažovateľ domáhal náhrady škody na základe rôznych skutkových a právnych titulov. Predovšetkým tvrdil, že mu uplatnená škoda mala vzniknúť nezákonným uznesením konkurzného súdu č. k. 39-24 K 169/02-47 zo 16. augusta 2004, ktorým došlo k zastaveniu konania o návrhu na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka. Okrem toho vo svojom žalobnom návrhu uviedol, že nárok na náhradu škody

uplatňuje aj z dôvodu nesprávneho úradného postupu konkurzného súdu, pričom nesprávny úradný postup mal spočívať v nečinnosti, resp. v zbytočných prietahoch v konaní pred konkurzným súdom, ktorú skutočnosť konštatovalo aj ministerstvo. Sťažovateľ pred ústavným súdom napáda závery krajského súdu týkajúce sa vzniku škody zbytočnými prietahmi v konaní.

V rámci uvedenej námietky sťažovateľ tvrdil, že škoda mu mala vzniknúť tým, že dlžník mu neuhradil svoje záväzky vyplývajúce z faktoringovej zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľom a dlžníkom, pričom k uspokojeniu pohľadávky sťažovateľa nedošlo v dôsledku nesprávneho úradného postupu konkurzného súdu, ktorý 15 mesiacov vo veci nekonal a v čase od podania návrhu na vyhlásenie konkurzu, teda od 12. júna 2002 až do 18. októbra 2004, došlo k predaju celého majetku dlžníka majúceho hodnotu 40 až 60 mil. Sk. Tým, že nedošlo včas k vyhláseniu konkurzu, dlžník v snahe zbaviť sa záväzkov „vytuneloval“ vlastnú spoločnosť.

Krajský súd v súvislosti s uvedenou námietkou sťažovateľa dospel k záveru, že hoci bola naplnená podmienka nezákonného postupu konkurzného súdu (spočívajúceho v prietahoch v konaní), sťažovateľ napriek tomu nemohol byť so svojou žalobou úspešný, a to predovšetkým preto, že nepreukázal nad akúkoľvek pochybnosť vznik škody, ale tiež aj pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom konkurzného súdu a údajne vzniknutou škodou. Práve tieto dva zásadné závery sťažovateľ v tomto konaní napáda.

Treba prisvedčiť sťažovateľovi, pokiaľ spochybňuje ako svojvoľný záver krajského súdu, podľa ktorého vykonanými dôkazmi nebol vznik škody dostatočne preukázaný.

Podstata sťažovateľovej námietky v tomto smere spočíva v tom, že napriek výslovnej námietke sťažovateľa uplatnenej v odvolaní proti rozsudku okresného súdu sa krajský súd vôbec nezaoberal listinným dôkazom z 21. decembra 2001, ktorým podľa názoru sťažovateľa dlžník existenciu svojho dlhu voči sťažovateľovi uznal. Krajský súd bez akéhokoľvek ďalšieho vysvetlenia uviedol iba toľko, že dlžník zákonným spôsobom

neuznal pohľadávku písomne. Samotným listinným dôkazom sa však krajský súd konkrétne nezaoberal.

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecných súdov zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre samotné rozhodnutie (napr. Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, I. ÚS 46/05).

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa skutočne dostatočným spôsobom s uvedenou odvolacou námietkou sťažovateľa nezaoberal, hoci dôsledné vyhodnotenie obsahu listiny z 21. decembra 2001 bolo nepochybne potrebné pre spoľahlivý záver o tom, či sťažovateľovi škoda vznikla. Za daného stavu je preto záver krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľ vznik škody nepreukázal, arbitrárny a neakceptovateľný.

Ústavný súd je oprávnený posudzovať výsledky dôkazného konania pred všeobecným súdom za takých okolností, keď právne závery, na ktorých sú rozhodnutia všeobecných súdov založené, výrazne nekorešpondujú so skutkovými zisteniami vrátane absencie skutkových zistení.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, a najmä preto, že všeobecné súdy nevykonali žiadne skutkové zistenia súvisiace s kľúčovými dôkazmi, najmä listinným dôkazom z 21. decembra 2001, ktorým mal dlžník existenciu svojho dlhu voči sťažovateľovi uznať, napriek tomu, že to mohlo mať význam pre rozhodnutie v danom súdnom spore, ústavný súd dospel k záveru, že všeobecné súdy porušili ústavne zaručené základné práva sťažovateľa tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu, pričom krajský súd v tomto porušení pokračoval, keď sťažovateľovi odoprel poskytnúť právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo aj posúdenie, či postupom a rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co 245/2008-438 z 26. marca 2009 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Pokiaľ ide o napadnuté porušenie základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ústavný súd poukazuje na to, že existujú prípady, keď „zbytočné prietahy v konaní“ môžu zasiahnuť do hmotného základného práva, a preto sú takéto „prietahy“ chránené priamo v rozsahu hmotného základného práva. Tak je to napríklad pri rozhodovaní o väzbe vo vzťahu k osobnej slobode, pri rozhodovaní v konaniach vo volebných veciach vo vzťahu k základným právam hlasovať, voliť a na prístup k voleným funkciám alebo implicitne, napr. pri práve na pokojné užívanie majetku (mutatis mutandis II. ÚS 348/09).

Vzhľadom na okolnosti danej veci však v tomto štádiu napadnutého konania by bol predčasný záver o tom, že došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie označeného článku ústavy a dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 245/2008-438 z 26. marca 2009, podľa § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu), v ktorom všeobecný súd bude pokračovať v odvolacom konaní.

V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd priznal úspešnému sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia advokátom, a to za prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti v roku 2009, ako aj za stanovisko k vyjadreniu predsedníčky krajského súdu v roku 2010. Za dva úkony vykonané v roku 2009 patrí odmena v sume dvakrát po 115,90 € a režijný paušál dvakrát po 6,95 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2010 patrí odmena v sume 120,23 € a režijný paušál 7,21 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia

sťažovateľa predstavujú celkom sumu 373,14 €, ku ktorej bolo treba pripočítať 19 % DPH, teda sumu 70,90 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkove sumu 444,04 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Sťažovateľ napokon požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 500 €.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody už nemožno napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, prípadne uvedením do pôvodného stavu (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08).

V danom prípade porušenie základných práv sťažovateľa je v plnej miere kompenzované (popri vyslovení porušenia základných práv) zrušením rozhodnutia krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie. Preto nebolo možné vyhovieť požiadavke sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2010